

Com ha impactat la crisi de la COVID-19 en els serveis adreçats a la infància i l'adolescència en situació de risc a la província de Barcelona?

REPTES I PROPOSTES DELS I LES PROFESSIONALS PER AL DESENVOLUPAMENT DE L'ACCIÓ SOCIOEDUCATIVA EN TEMPS DE PANDÈMIA

SÍNTESI DELS PRINCIPALS RESULTATS

Juliol 2020

Equip de recerca:

Universitat de Barcelona, Grup de recerca GRISIJ

Coordinació recerca: Núria Fuentes-Peláez

Equip: Nuria Fuentes-Peláez, Gemma Crous, Carmelita Lapadula, Judit Rabassa

Col·laboració: Ainoa Mateos

Grup motor:

FEDAIA

Sònia Martínez, Eva González

ABD

Carme Calafat

ACTUA

Sandra Mañosa

Casal dels Infants

Agnès Pàmies

Fundació Champagnat

Pep Prats

Salesians Sant Jordi

Juan Manuel Cabrera

Diputació de Barcelona

Carol Martínez, Miriam Trujillo i Anna Jiménez

Reconeixement – No comercial – Sense obra derivada (by-nc-nd): permet utilitzar l'obra original sempre que se'n reconegui l'autoria, s'hi indiqui la llicència i l'ús de l'obra no tingui una finalitat comercial. La creació d'obres derivades no està permesa a priori i, per tant, cal l'autorització corresponent.

Com citar aquest document:

Fuentes-Peláez, N., Crous, G., Lapadula, C., i Rabassa J. (2020). Com ha impactat la crisi de la covid-19 en els serveis adreçats a la infància i adolescència en situació de risc a la província de Barcelona? Reptes i propostes dels i les professionals per al desenvolupament de l'acció socioeducativa en temps de pandèmia. Barcelona: Diputació de Barcelona i FEDAIA.

FEDAIA, Federació d'entitats d'atenció i d'educació a la infància i l'adolescència.

C/ Caballero, nº 79, 08014 Barcelona.

www.fedaia.org

Diagramació, maquetació i impressió: [GO Disseny](#)

Amb el suport de:

**Diputació
Barcelona**

**UNIVERSITAT DE
BARCELONA**

GRISIJ
Grup de Recerca en Intervencions Socioeducatives
en la Infància i la Joventut

Índex

1. Síntesi dels principals resultats	4
2. Principals resultats per àrees	4
A) Necessitats de les famílies	4
B) Necessitats dels infants i adolescents.....	5
C) Comparació: necessitats de les famílies i dels infants i/o adolescents.....	6
D) Modificacions i adaptacions de l'acció socioeducativa	6
E) Equip professional del servei	7
3. Conclusions	8

1. Síntesi dels principals resultats

- Els Serveis han valorat en una escala del 0 al 7, que **les necessitats de les famílies** que han requerit un major grau d'atenció arran de la situació de crisi per la Covid-19 són **les emocionals (6,4)**, **les econòmiques (6)** i **les relacionades amb l'exercici de les competències parentals (5,83)**
- En relació a **les necessitats dels infants i adolescents** que han requerit un major grau d'atenció arran de la situació de crisi per la Covid-19 són **les emocionals (6,43)**, **les educatives (6,11)** i **les socials (5,79)**.
- Les famílies, infants i adolescents atesos pels **serveis d'atenció diürna (n=11)**, han manifestat necessitats significatives en relació a **l'acompanyament tecnològic als fills i filles (6,09)** a diferència de la resta de tipologies de servei.
- Pel que refereix a les **modificacions i adaptacions de l'acció socioeducativa** desenvolupada pels serveis al llarg de la situació de crisi per la Covid-19:
 - S'ha prioritzat un **enfocament assistencial** per respondre l'emergència.
 - S'han afegit continguts relacionats amb la Covid-19, entre els quals els més treballats han estat **la gestió emocional**, l'orientació sobre **activitats físiques**, els **jocs**, les **sortides al carrer i desconfinament**, i les actuacions sobre **mesures sanitàries**.
 - En relació a les tasques i funcions, les noves tasques principals han estat les derivades de la situació d'**emergència econòmica**, **gestió d'ajudes i tràmits**, **d'acompanyament escolar**, de **suport a les necessitats digitals de les famílies**, i **d'acompanyament i contenció emocional a través d'eines telemàtiques**. D'altra banda, han estat aturades **les activitats presencials**, **l'atenció directa**, **els programes educatius** i **les activitats d'esport i lleure**.
 - La metodologia s'ha adaptat a **l'atenció online o telefònica** la qual ha estat valorada positivament tot i que ha presentat dificultats sobre tot en l'atenció i contacte amb la petita infància.
 - En relació a **la comunicació**, hi ha hagut un increment significatiu del **contacte virtual** i de la **freqüència**, tot i així els serveis assenyalen que s'hi han donat barreres comunicatives vinculades amb els **recursos tecnològics i de connectivitat de les famílies (86,6%, n=30)** i amb la seva **competència digital (89%, n=28)**.
 - Pel que fa a **l'avaluació de l'acció socioeducativa**, la major part dels serveis participants indiquen que s'estan duent a terme les avaluacions individuals i grupals però amb adaptacions (79%, n=29), així com també s'està duent a terme l'avaluació de les actuacions extraordinàries arran de la situació de la Covid-19 (71,4%, n=28).
- Segons la valoració dels i de les professionals dels serveis, la situació d'emergència sanitària per la Covid-19, ha tingut un impacte significatiu en **les hores de dedicació dels i de les professionals**, en **el seu benestar** i en **el funcionament dels serveis**.
- Els **sistemes de coordinació** principals han estat virtuals amb l'administració pública i els agents del territori. El serveis valoren com a molt necessària la coordinació amb els serveis de salut i de salut mental, tot i així, l'activació i desactivació de serveis ha generat dificultats en les coordinacions i aliances entre aquests.

2. Principals resultats per àrees

A) Necessitats de les famílies

- Els Serveis han valorat en una escala de 0 a 7, que les necessitats de les famílies que han requerit un major grau d'atenció arran de la situació de crisi per la Covid-19 són **les emocionals (6,4)**, **les econòmiques (6)** i **les relacionades amb l'exercici de les competències parentals (5,83)**.
- A nivell econòmic, les necessitats **econòmiques** (ingressos econòmics, prestacions etc.) (5,95), **les relacionades amb la situació laboral (5,6)**, i **les relacionades amb el subministrament de productes d'alimentació (5,57)** han estat valorades com les que han requerit més atenció per part dels serveis.

- En relació a l'**impacte que la situació de crisi per la Covid-19 ha tingut en la vida quotidiana de les famílies**, els i les professionals dels serveis han valorat **la convivència i les dinàmiques familiars** com l'element més afectat (6,03) i també amb un impacte significatiu sobre **la gestió del temps** (5,79).
- Els Serveis afirmen que hi ha hagut un augment important de casos de violència familiar i de casos no identificats al llarg de la situació de confinament.
- S'hi presenten similituds i diferències en relació a les necessitats de les famílies segons la tipologia de serveis que les atenen:
 - **Les necessitats emocionals** han estat significativament presents en totes les tipologies de serveis amb puntuacions entre 6 i 6,64 en una escala del 0 al 7, d'igual manera succeeix amb les necessitats vinculades amb l'exercici de **les competències parentals** (puntuacions entre 5,14 i 6,45) i amb **la convivència** (puntuacions entre 5,64 i 6,27).
 - D'altra banda, les famílies, infants i adolescents atesos pels **serveis d'atenció diürna** (n=11), han manifestat necessitats significatives en relació a **l'acompanyament tecnològic als fills i filles** (6,09) a diferència de la resta de tipologies de servei, les quals han presentat puntuacions entre 3,91 i 4.
- **La tipologia de famílies** que s'han vist més afectades per la situació de crisi per la Covid-19 han estat, segons la seva estructura, les **famílies monoparentals** (57%) i, segons les seves característiques, les **famílies nombroses** (40%).

B) Necessitats dels infants i adolescents

- Els serveis han valorat, que les necessitats dels infants i adolescents que han requerit un major grau d'atenció arran de la situació de crisi per la Covid-19 són les **emocionals** (6,43), les **educatives** (6,11) i les **socials** (5,79).
- Els serveis consideren que l'impacte del canvi de modalitat presencial a virtual de l'escola o institut ha estat significatiu en totes les dimensions plantejades (puntuacions mitjanes entre 5,31 i 5,94 en una escala de 0 a 7):
 - Ús i accés a les plataformes i recursos educatius,
 - Accés i disposició de material,
 - Estimular la motivació pels aprenentatges,
 - Rebre acompanyament i seguiment per part dels docents,
 - Realitzar i seguir les tasques,
 - Rebre un acompanyament i seguiment per part de la família,
 - Gestionar el temps i disposar d'un espai adient.
- Les dimensions de desenvolupament i benestar dels infants i adolescents que han rebut un major impacte són:
 - Moviment,
 - Descans (horaris que permeten el correcte descans),
 - Emocional (aparició de pors, angoixes, etc.).
- S'hi presenten similituds i diferències en relació a les necessitats dels infants i adolescents segons la tipologia de servei que els atén:
 - Les **necessitats emocionals** han estat significativament presents en totes les tipologies de serveis amb puntuacions entre 6 i 6,45 en una escala del 0 al 7, el mateix succeeix amb les **necessitats educatives** amb puntuacions d'entre 5,2 i 7.
 - Els infants, adolescents i les seves famílies atesos pels **serveis d'atenció diürna** (n=11) presenten necessitats significatives en relació a la seva **salut mental** (5,7) a diferència de la resta de serveis els quals presenten puntuacions d'entre 3 i 4,1 en relació a aquesta dimensió.

- En relació a les **necessitats de salut mental** vinculades a la **petita infància**, els i les professionals dels serveis indiquen que la presència d'una major vulnerabilitat social i econòmica, ha afectat en la salut mental de les mares en situació monomarental, afectant en la seva disponibilitat per atendre a les necessitats emocionals dels infants, fet que pot estar afectant en la seva salut mental.

C) Comparació: necessitats de les famílies i dels infants i/o adolescents

- Tant les famílies com els infants i/o adolescents, han manifestat necessitats significatives en la **dimensió emocional, social** (suports, socialització, etc.), **recursos tecnològics i de connectivitat**. D'altra banda, les necessitats menys significatives han estat les de **salut i/o sanitàries**.
- Els serveis indiquen, que les **necessitats emocionals** manifestades tant per les famílies com pels adolescents, poden deure's a les conseqüències de la vulnerabilitat social i econòmica provocada per la situació de confinament.
- S'ha donat un **increment dels circuits i casos de violència**, que poden haver estat causats per la limitació espacial i la contenció dins del domicili derivada de la situació de confinament.

D) Modificacions i adaptacions de l'acció socioeducativa

→ Objectius:

- S'ha prioritzat un **enfocament assistencial** per respondre l'emergència en diverses dimensions: alimentació, recursos, econòmica, contenció emocional, etc.
- S'han definit objectius relacionats amb ajudes d'emergència a nivell econòmic i de recursos i acompanyament en tràmits, intermediacions, etc.

→ Continguts:

- S'han afegit continguts relacionats amb la Covid-19, entre els quals els més treballats han estat **la gestió emocional, l'orientació sobre activitats físiques, els jocs, les sortides al carrer i desconfinament**, i les actuacions sobre **mesures sanitàries**.

→ Tasques i funcions:

- El 64% (n=28) dels serveis consideren que s'han de fer càrrec de tasques i funcions que fins ara no feien, i el 70% (n=30) considera que aquestes s'haurien de mantenir un cop superada l'activitat habitual del servei.
- En relació a les tasques i funcions, **les noves tasques principals** han estat les derivades de la situació **d'emergència econòmica, gestió d'ajudes i tràmits, d'acompanyament escolar, de suport a les necessitats digitals** de les famílies, i **d'acompanyament i contenció emocional** a través d'eines telemàtiques.
- D'altra banda, han estat **aturades** les **activitats presencials, l'atenció directa, els programes educatius i les activitats d'esport i lleure**.
- **El reforç acadèmic, les activitats didàctiques, el suport emocional, el suport a la marentalitat positiva i orientació en la criança i les trobades familiars**, han estat les **tasques i funcions mantingudes pels serveis**.
- S'han assumit rols i funcions aliens als serveis socioeducatius competència d'altres departament o recursos, sobretot en relació al suport tecnològic i virtual i el subministrament de recursos i materials.

→ Metodologia:

- La metodologia s'ha adaptat a l'**atenció online o telefònica** la qual ha estat valorada positivament pels serveis.
- D'altra banda, els serveis apunten que l'atenció online o telefònica ha generat dificultats sobre tot en el contacte amb la petita infància atenent que l'atenció telemàtica ha hagut de passar pel canal de l'adult. Alhora, els serveis indiquen que aquest fet ha pogut afectar en la detecció i diagnòstic de casos de violència i maltractament.
- L'atenció online o telefònica assumida pels serveis ha afectat en les hores de dedicació, la cura dels i de les professionals i la conciliació laboral de l'equip de professionals.

→ Comunicació:

- En relació a la comunicació, hi ha hagut un **increment significatiu del contacte virtual i una reducció majoritària del contacte presencial**.
- S'hi han donat **barreres comunicatives** vinculades amb els **recursos tecnològics i de connectivitat de les famílies** (86,6%, n=30) i amb la **seua competència digital** (89%, n=28).
- Hi ha hagut canvis en la **frequència de contacte** amb les famílies degut a la Covid-19. Abans de la Covid-19 la freqüència de contacte era de 4,97 (escala de 0 a 7). Des de la Covid-19 és de 5,97.

→ Recursos:

- Els serveis han valorat com a **significativament necessari** els següents recursos per desenvolupar l'acció socioeducativa en la situació d'emergència sanitària per la Covid-19 (en una escala de 0 a 7):
 - Material de protecció sanitari i protocols d'ús del material (6,69),
 - Mesures de prevenció i protecció sanitària (6,55),
 - Espais suficients (6,52),
 - Equips electrònics i accés a la connectivitat (5,93),
 - Humans (5,93),
 - Assessoraments epidemiològics (5,14).

→ Avaluació:

- Pel que fa a l'**avaluació de l'acció socioeducativa**, la major part dels serveis participants indiquen que s'estan duent a terme les avaluacions individuals i grupals però amb adaptacions (79%, n=29), així com també s'està duent a terme l'avaluació de les actuacions extraordinàries arran de la situació de la Covid-19 (71,4%, n=28).

E) Equip professional del servei

- La situació d'emergència sanitària per la Covid-19, ha tingut un impacte significatiu en les **hores de dedicació dels i de les professionals**, en el seu **benestar** i en el **funcionament dels serveis**.
- Els **sistemes de coordinació** principals han estat virtuals i amb l'administració pública i els agents del territori. El serveis valoren com a molt necessària la coordinació amb els serveis de salut i de salut mental, tot i així, l'activació i desactivació de serveis ha generat dificultats en les coordinacions i aliances entre aquests.
- No s'ha observat cap aportació en relació a l'existència de coordinacions amb l'administració educativa (escoles, serveis educatius, etc.) tot i així, els serveis valoren com a necessària la coordinació amb el sector educatiu.
- Els serveis valoren positivament les següents competències desenvolupades a nivell professional al llarg de la situació d'emergència sanitària per la Covid-19: **la gestió del temps, la creativitat, la capacitat d'adaptació, l'assertivitat i gestió de les emocions i l'aprofitament de les TIC**.

2. Conclusions

L'estudi ha aportat una descripció de l'impacte de la situació de la Covid-19 en els infants, les famílies i els serveis del Modelo SIS, amb una especial atenció a com ha afectat a l'acció socioeducativa durant aquest període. Les anàlisis han permès formular una sèrie de propostes amb la intenció de construir punts de recolzament per a garantir el benestar dels infants preservant la situació familiar.

Els quatre aspectes que es volen destacar i sobre els que cal desenvolupar un debat són:

- Iniciar un debat profund amb tots els agents (professionals, famílies, infants i adolescents) sobre el desenvolupament de l'acompanyament i de l'acció socioeducativa en línia amb la infància i les seves famílies en risc.
- Incorporar sistemes per la detecció de les situacions de risc i violència quan es donen situacions de confinament.
- Articular el treball en xarxa entre serveis i sistemes per ressituar les funcions i actuacions de cada servei davant de les situacions d'emergència i optimitzar al màxim els recursos.
- Tenir cura dels i de les professionals i acompanyar el seu desenvolupament professional.

Fedaia Federació d'entitats
d'atenció a la infància
i l'adolescència

C/ Caballero núm. 79, 1r B, 08014 Barcelona

Telèfon: 93 336 72 65 · Fax: 93 263 55 10

www.fedaia.org · fedaia@fedaia.org